

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

СИГУРНОСТ
ВСЕКИ ДЕН

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А

☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

Птиците никога не са третирани и никога няма да бъдат третирани с хормони

Проф. Бойко Ликов

Напоследък в пресата се спекулира и се задават въпроси защо се прилагат хормони при производството на птиче месо? Не се задава въпроса използват ли се изобщо такива хормони в птицевъдството? **Факт е, че те никога не са били разрешавани и използвани в птицевъдството в Европа и в САЩ (1).**

През 1981 г. е приета Директива 81/602/ЕС за субстанции с хормонално действие прилагани като стимулатори на растеж за животни, от които се добиват храни и съответно е забранена употребата им. Това са хормоните oestradiol 178, testosterone, progesterone, zeranol, trenbolone acetate и melengestrol acetate. Тези забрани се прилагат във всички държави членки и по отношение на вноса от трети страни. **Законова основа е Директива 96/22 ЕС изменена с Директива 2003/74/ЕС (2).** Научният комитет по ветеринарните мерки към ЕК задълбочено преоценява риска за здравето на човека от остатъци от хормони в говеждо месо третирано с посочените шест хормона за стимулатори на растежа. През 1999 г. е направен извода, че не се допускат каквито и да е нива на тези хормони. За oestradiol 178 се преценява, че има канцерогенен ефект. Това е потвърдено през 2000 и 2002 г. Европейският парламент и Съветът изменят Директива 96/22/ЕС с Директива 2003/74/ЕС, която потвърждава забраната за употребата на субстанции с хормонално действие като растежни стимулатори. Освен това драстично се ограничават употребата на oestradiol 178. Разрешава се само при строг ветеринарен контрол за лечение на пиометра, мумификация на плода и презивикване на еструс при говеда, свине и коне. Тази мярка е въведена през 2006 г.

В САЩ обаче употребата на хормони при птици и говеда се регламентира различно(1). За птиците растежните хормони са забранени, но при отглеждането на телета за месо това е практика от много години. Началото е още през 1956 г. с цел стимулиране на растежа на телетата и по-ефикасно усвояване на фуража. Разрешените хормонални препарати са testosterone, estrogen, progesterone, zeranol и trenbolone acetate. Zeranol и trenbolone acetate са синтетични хормони прилагани като импланти на телета. Този процес се следи от USDA Food Safety Inspection Service чрез периодични

проверки за остатъци над нормите. Хормоналните импланти се постават подкожно в задната част на ухото на телетата, когато постъпят в групите за угодяване. Това се прави защото ухото не влиза в хранителната верига. Тези импланти обикновено стоят на ухото от 100 до 200 дни и се използват само при телета за угодяване. Прилагането им при млечни крави, птици и свине е забранено.

Използването на протеинови растежни хормони при птици е невъзможно, защото ако те се влагат във фуража се разграждат/метаболизират още в мускулестия и жлезистия стомах. Може да се прилагат инжективно (подобно на инсулина при диабетици), но това трябва да става всеки ден и на практика е **абсолютно невъзможно**. Правени са опити с прилагането на хормони при птици, те наистина растат много бързо, но към средата на угодяването възникват сериозни проблеми със ставите на краката.

Спекулира се, че в съвременното птицевъдство бройлерите растат много бързо благодарение на прилагането на хормони. Този растеж се дължи на много добри постижения в генетиката при създаване на оптимални изходни и родителски линии за бройлери, пълноценно хранене с фуражи съдържащи протеини, витамини и минерали в определени съотношения в зависимост от възрастта, **оптимална околна среда** (температура, влажност, качество на въздуха, светлинен режим, достатъчен поилен и хранителен фронт) и **избягване на стрес**.

1. *Tabler T. Wells J., Zhai W., 2013, Mississippi State University, Extension Service, MSUcares.com., 2013, webmaster@ext.msstate.edu*
2. *Directive 2005/74/EC amending directive 92/22/EC concerning prohibition on the use in stockfarming of certain substances having hormonal or thyrostatic actions and beta-agonists.*

26.2.2014